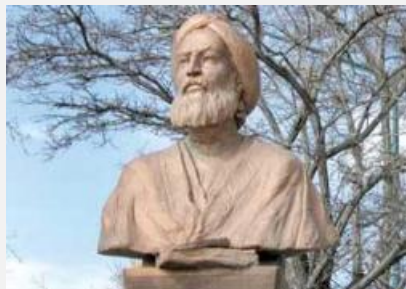

روز بزرگداشت خواجه نصیرالدین طوسی

خواجه نصیرالدین طوسی متولد به سال 597 هجری قمری، ملقب به القابی همچون استاد البشر، سلطان الحکما و مولانای اعظم، از جمله نوابغ نادر تاریخ است ...

ناجی فرهنگ ما

جام جم آنلاین: خواجه نصیرالدین طوسی متولد به سال 597 هجری قمری، ملقب به القابی همچون استاد البشر، سلطان الحکما و مولانای اعظم، از جمله نوابغ نادر تاریخ است که بر گردن ایران و ایرانی حقی بزرگ دارد و این حق چنان کلان و کتمان‌ناپذیر است که بیشتر دانشمندان، علما و کاوشگران پهنه تاریخ، زنده ماندن فرهنگ ایرانی در روزگار نابسامان پس از هجوم مغولان را مدیون درایت و خردمندی او می‌دانند و از این حیث او را واجد جایگاهی هم‌تراز با حکیم ابوالقاسم فردوسی می‌پندارند که زنده ماندن زبان پارسی در دوران پس از سقوط ساسانیان تا حد زیادی مرهون ذکاوت و هوشمندی او بوده است.

خواجه نصیرالدین که عصاره‌ای از مجموع فرهنگ ایران را در خود جمع داشت، در دوران دهشتناک و غمبار پس از یورش مغولان، درصدد سامان‌بخشیدن به این مرده ریگ درهم‌فروریخته برآمد و جوهر زندگی را بر این صحرای فقر چکانید.

در حقیقت، در روزگاری که وخامت و پریشانی اوضاع ایران‌زمین هراس‌انگیز جلوه می‌نمود، خواجه هوشمندانه پرچم فرهنگ را به دست گرفت، زیرکانه خردمندان را بر گرد خویش فراز آورد و با سلاح قلم و اندیشه به جنگ دشمنان دور از تمدن مغول رفت.

علمای تاریخ جملگی بر این باورند، چنانچه خواجه نصیرالدین و دیگر اندیشمندان پیرو او با شمشیر قلم و سپر اندیشه، یارای آن نمی‌یافتند خوی بدوی و وحشی‌یورشگران چشم‌تنگ مغول را رام کنند، از تمدن و فرهنگ ایران زمین که اندک زمانی پیشتر از تابناکی و درخشانی افزون برخوردار و نامدارانی چون ابن‌سینا، رازی، خیام، بیرونی، فردوسی و صدها دانشمند دیگر را به جهانیان معرفی کرده بود، دیگر هیچ اثری به جای نمی‌ماند.

خواجه نصیرالدین طوسی، از این رهگذر، احیاکننده دو پایگاه معنوی عمده شد؛ یکی تشیع که تبلور اسلام در اندیشه ناب ایرانی بود و طی سده‌های متمادی به دلیل وجود دستگاه خلافت و حکومت‌های سنی‌مذهب در ایران در اختفا به سر می‌برد و اینک به پشتیبانی خواجه سر برون کرده، جایگاهی مردمی و حتی سیاسی می‌جست.

آن دیگری، ایجاد کانون علمی - هنری رصدخانه مراغه بود که می‌توان آن را گنجینه علوم و هنرهای ایران از آغاز تا آن زمان نام نهاد.

خواجه که او را بنیانگذار کلام شیعه دوازده امامی باید برشمرد، از لحاظ علم دین تنها به فقه و اصول اکتفا نکرد و به همین سبب در فرهنگ اسلامی روحی تازه دمید و آن را از حالت خشکی و سکون رها ساخت.

خواجه نصیرالدین با نگارش کتاب تجریدالکلام یا تجریرالاعتقاد، نه تنها پایه‌گذار کلام شیعی در ایران عصر ایلخانی شد، بلکه برای نخستین بار در تاریخ اسلام، فلسفه را به‌طور کامل با علم کلام درآمیخت.

امیر نعمتی‌لیمائی - جام جم